

Vít Hájek: Christologie Hanse Künga, její reflexe a kritika z perspektivy historicko-kritické metody a židovské teologie

Bakalářská práce

Oponentský posudek

Autor se ve své práci zaměřil na kritickou reflexi jednoho aspektu teologie kontroverzního katolického myslitele Hanse Künga, který se do širšího povědomí zapsal svým ambiciózním, leč koneckonců nepříliš úspěšným projektem *Weltethos*. Dlužno říci, že práce se zabývá „jen“ jedním z bodů Küngova theologického myšlení (Abstrakt, s. 4), ale jde o téma pro veškerou křesťanskou teologii ústřední: V christologii se protínají všechny směry theologického uvažování, a christologie tak podává celkový obraz a orientaci každé jednotlivé teologie vůbec. Předložená práce představuje základní christologická vymezení v Küngově pojetí, a to jak v sociální, tak theologické perspektivě (kap. I. a II.), charakterizuje Küngovo chápání Ježíšova učení (III.1.) a popisuje Küngovu theologickou metodu (IV.). Skrytým jádrem autorova usilování je konfrontace Küngovy interpretace Ježíšova působení a učení s principy rabínského židovství (III.2.). Nejdůležitější částí předložené práce je pak podle mne zdařilá kritika jak Küngovy metodologie, včetně exegeze evangelijního textu, tak a zejména jeho vnímání judaismu právě v kontextu Ježíšova učení (V.).

1. Struktura argumentace

Práce je velmi dobře a přehledně strukturovaná, autor vede čtenáře od představení základních pojetí Küngova Ježíše přes charakterizaci jeho theologické metody až k závěrečné kritice. Lze tedy říci, že celkově je práce zvládnutá velmi dobře, nicméně je třeba zmínit i několik věcně problematických detailů:

- Autor na několika místech ztotožňuje Ježíšovo porušování zákazu práce o šabat s porušováním dietetických předpisů pro šabat (s. 28, 36, 37, 38). V židovské tradici není předpis či zákaz požívat určitá jídla, jak by tato interpretace sugerovala, ale jen pravidla týkající se přípravy jídla (zákaz vaření, rozdělávání ohně); příklady uváděné autorem se týkají zákazu práce o šabat, spadají mezi tzv. *39 avot melachot*, čili specificky určených druhů práce.
- Ač samozřejmě nemáme přímé doklady o způsobu provádění obětí v chrámu, z tradičních textů vyplývá, že se oběti přinášely na oltář v chrámové „lodi“ a zřejmě i zde také o svátku Jom kipur velekněz symbolicky přenášel hříchy lidu na vylosovaného obětního kozla; do velesvatyně vstupoval sám, aby tam výjimečně vyslovil jinak nevyslovitelné jméno Boží (pozn. k s. 29).
- Podle rabínského rozhodnutí z tzv. synodu v Lodu je v případě ohrožení života možné nedodržet všechna přikázání kromě tří, nikoli dvou, jak se uvádí na s. 37: zákaz modloslužby, vraždy a nedovoleného pohlavního styku (incest, cizoložství).
- Je problematické stavět Ježíšův výrok o zboření a znovuvystavění chrámu (J 2,19) do kontextu Ježíšova případného popírání úlohy chrámu (s. 38), neboť v samotném textu se o verš dále říká: „On však mluvil o chrámu svého těla“ (J 2,21).

7 bodů

2. Formální úroveň

Nejslabším aspektem práce je její formální úroveň:

- Řada gramatických, interpunkčních a stylistických chyb či přehlédnutí: např. „... překlad Septuaginty *zade* (?) zaměňuje...“ (s. 18); „liturgie a Bohoslužby“ (s. 28); „ukazuje na příklad(u) Ježíšových proklamací“ (s. 29); „momentů Küngovy christologie, které mně (...) přišli nejzajímavější“ (s. 35); „mezi pojmy *nechuť ke kompromisům týkající se ...*“ (s. 34 – nesrozumitelné); „rabínských autorit, které *jsou spolu* tradičně nesouhlasí“ (s. 38) aj.
- Špatné přepisy, resp. terminologie: *sikajirové* (s. 9), má být *sikariové*; *sijug letora* (s. 12), má být *sejag la-tora*; záměna hebrejského výrazu za aramejský a naopak (s. 15); *küngianské* (s. 31), lepší novotvar by bylo *küngovské*; Malachijáš (s. 45), má být Malachiáš; na s. 46 se správně zmiňují šamajovská a hilelovská (odhlížím od zdvojení) škola, ale v pozn. 91 se mluví o „hillelitech“ a „šammaitech“ – proč ne o hilelovcích a šamajovcích?; záměna *sin* za *šin* v hebrejských a aramejských výrazech pro mesiáše (s. 15).
- Nedotažená jednota přepisů a zkratk názvů rabínských textů: *Megilah* (s. 47), *Sheb* – traktát *Šebit* (s. 55), mělo by být *Ševi* – traktát *Ševi'it*, *Yoma* (s. 55) – *Joma*, *Gitt* – traktát *Gita* (s. 55) – *Git* – traktát *Gitin*, *Pesikta* – proč přepis *Pesichta* (s. 55)?
- Některá rozhodnutí má zřejmě udělat čtenář: *Dying with Dignity*, *Dobrá smrt?* (s. 32), *Mt 5:44???* (s. 47).
- Typografické vady: nezdůvodněná kurzíva (s. 6), nezvládnutá řečtina v pozn. 28 (s. 18), různá velikost fontů v poznámkách (s. 29, 34, 50).
- Hilelovské zlaté pravidlo anglicky (s. 44), proč ne česky?

4 body

3. Práce s prameny

Hlavním zdrojem jsou Küngovy texty, sekundární literatura ke Küngovi (4 tituly) a řada prací ke vztahu židovství a křesťanství (hlavně P. Lapide). S těmito texty autor pracuje konzistentně, pokud cituje, uvádí i původní znění. Překlady z pramenných rabínských textů se rovněž objevují, nakolik autor překládal přímo nebo z jiných překladů, nelze ověřit.

7 bodů

4. Vlastní přínos

Práce není pouhým kompilátem, ale vedle velmi pěkného rozvržení látky a systematického přístupu nabízí i vlastní autorovu reflexi a závěry.

8 bodů

5. Obecný přesah práce

Jak už autor v předmluvě uvádí, práce není jen theologická, ale s odkazem na zřejmý zájem Hanse Künga o vědu o náboženství (což ostatně dokládá celá řada jeho prací s „komparativními“ tituly) se týká i religionistiky, s čímž lze zcela souhlasit. Samotné pojetí práce, zejména její metodologické a kritické pasáže, mohou být inspirativní i pro obecnější studium náboženství vůbec.

8 bodů

Celkem: 34 bodů

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm *v ý b o r n ě*.

V Praze dne 26.8.2015

PhDr. Milan Lyčka, Ph.D.
ÚFaR FF UK